

УДК 721.011

доктор архітектури Жовква О.І.,

glavarch@ukr.net, ORCID: 0000-0002-0086-6774,

Департамент містобудування та архітектури КМДА, м. Київ

АРХІТЕКТУРА СУЧАСНИХ ДИТЯЧИХ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ (ДИТЯЧИХ САДКІВ)

Зроблено екскурс в історію виникнення поняття «дитячий садок», наведена класифікація дошкільних закладів. Розглядаються питання організації ділянки проектування, проведено аналіз функціонального складу дошкільних закладів, особливостей архітектурно-планувальної організації. Також наведені рекомендації щодо особливостей створення сучасних архітектурних рішень дошкільних закладів за допомогою мистецьких засобів, нестандартного формоутворення, а також єдності внутрішнього та зовнішнього просторів.

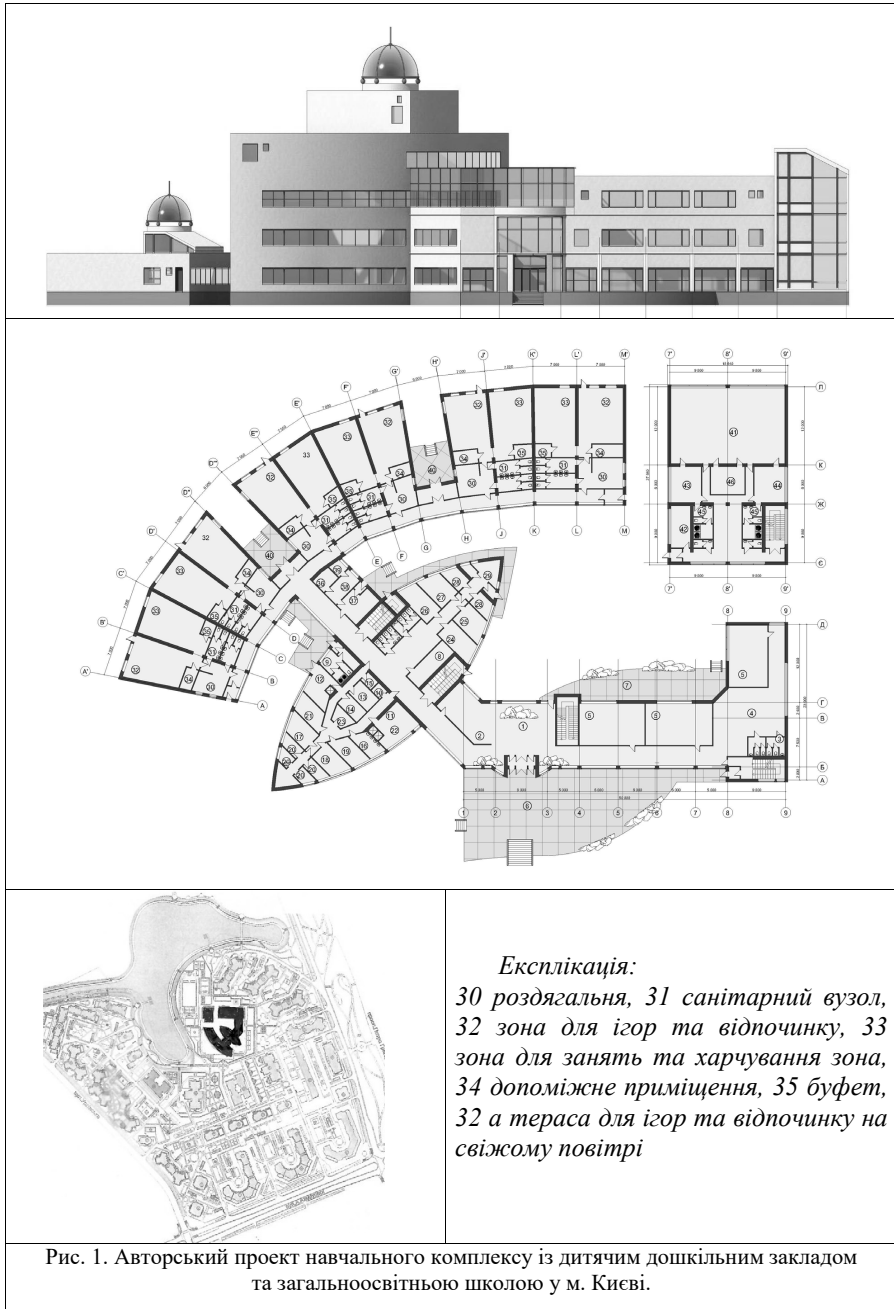
Ключові слова: дошкільні заклади, дитячі садки, синтез мистецтв, колористичні рішення.

Термін «дитячі садки» запровадив у XIX столітті німецький теоретик дошкільного виховання Фрідріх Вільгельм Август Фребель, який спільно з колегами розробив систему занять в основу якої було покладено спілкування дітей з однолітками та оточуючим середовищем у певному ареалі (садку) і розуміння дитини, як квітки, яка потребує турботи та піклування. Тому всі дошкільні заклади Німеччини, а згодом і світу, стали називати «дитячими садками».

У Європі початком системи дошкільної освіти, можна вважати запропонований Кларою Цеткін план реформування шкільної освіти, відповідно до якого було рекомендовано створити єдину систему світської державної освіти від дитячого садка до вищої школи.

Система дошкільної освіти в Україні на сьогодні налічує наступні типи дошкільних закладів: державні, приватні, релігійні - роботу яких організовує певна релігійна громада. Перелічені типи закладів можуть містити ясельні (для дітей до трирічного віку), а також дошкільні групи (для дітей від 3 до 6 років).

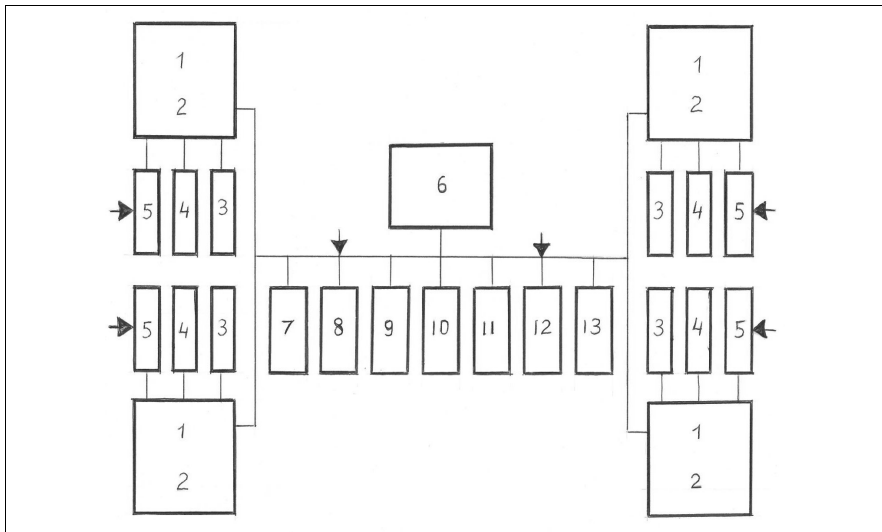
Не можна оминати увагою той факт, що сьогодні у столиці існує досить гостра проблема нестачі дошкільних закладів, вирішити яку пропонується шляхом будівництва нових сучасних дошкільних закладів, оскільки дуже складно уявити собі життя молодих батьків, що працюють, без дошкільних закладів.

До питання проектування сучасних дитячих дошкільних закладів необхідно підходити максимально творчо, оскільки дані заклади є надзвичайно важливими об'єктами, як з містобудівної, так і з естетичної точки зору, несуть виховну функцію. Оскільки дані об'єкти проектуються для дітей, їх об'ємно – планувальному та колористичному рішенням необхідно приділяти підвищену увагу.

В цілому, дитячі дошкільні заклади можна класифікувати за наступними ознаками:

- місткість (малі, середні, великі),
- функціональний склад (дошкільні заклади можуть бути монофункціональні та поліфункціональні),
- архітектурно-просторове рішення (може бути компактне, блочне, ярусне, павільйонне тощо),
- метод будівництва (нове будівництво, реконструкція споруди під дошкільний заклад).

Експлікація:

1 зона для занять та харчування, 2 зона для ігор, 3 туалетна, 4 спальня, 5 гардероб, 6 медпункт, 7 зона для музичних та спортивних занять, 8 приміщення для білизни та пральня, 9 кухня, 10 зона для зберігання продуктів, 11 комора, 12, 13 адміністрація.

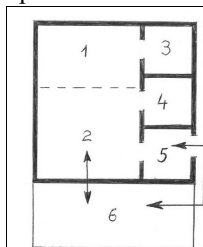
Рис. 2. Функціональна схема дитячого дошкільного закладу у складі навчального комплексу

Сучасні дитячі дошкільні заклади бажано розташовувати на окремих земельних ділянках із розрахунку не менше 45 кв. м. на одне місце в дошкільному закладі місткістю до 80 місць; із врахуванням містобудівної ситуації, радіусу обслуговування, а також санітарних та пожежних норм (передбачення можливості проїзду пожежної машини до всіх будівель та споруд, розташованих на ділянці). На ділянці проектування необхідно передбачати зону основної забудови; вхідну зону; тераси для проведення дітьми часу на свіжому повітрі, пов'язані із ігровими зонами закладу; спортивно-ігрові майданчики, зелену та господарську зони [3, с. 2, 3].

Особливості формування архітектури дитячих дошкільних закладів хотілося б дослідити на прикладі авторського проекту навчального комплексу (до складу якого входять дошкільний заклад та загальноосвітня школа) у 2-му мікрорайоні житлового масиву «Позняки» у м. Києві (рис. 1).

Структура дошкільного закладу сформована на основі наступних об'єднаних груп приміщень: дитячих групових приміщень (ігрових, навчальних, спальних); приміщень для занять музикою та гімнастикою, адміністративних та медичних приміщень, кухні та пральні (рис. 2).

У даному проектному рішенні дитячі групові приміщення розташовані у окремих блоках комплексу та мають зручний функціональний та візуальний

Експлікація:
 1 зона для занять та харчування
 2 зона для гри та відпочинку
 3 буфет
 4 санітарний вузол
 5 роздягалка
 6 тераса

Рис. 3. Дитячі групові приміщення

зв'язок із терасою та прибережною рекреаційною зоною озера Жандарка, а також із приміщеннями для занять музикою та гімнастикою, медичним пунктом. Групові приміщення розташовані на першому поверсі та пов'язані із добре розпланованим

зовнішнім простором. Вони складаються із роздягалки, зони для занять та харчування, буфету, зони для ігор та відпочинку, тераси, туалетної (рис. 3).

При проектуванні використовувались наступні площі приміщень, що формують дитячі групові утворення (таблиця 1).

Спальня у закладі розташована на одному ареалі із простором для гри. Приміщення столової знаходиться поруч з буфетом, є багатофункціональним і також використовується для проведення занять із дітьми. Санітарний вузол являє собою простір, який складається із зони вбиралень та зони для умивання.

Таблиця 1

Приміщення	Одиниця виміру	Дитячі дошкільні заклади	
		ясельна група	дошкільна група
Роздягалка	м. кв на 1 місце	1,2	0,9
Ігрова	"-	3,3	2,5
Столова	"-	3,5	2,7
Спальня	"-	2,4	2,5
Тераса	"-	3	2
Санітарний вузол	"-	1,1	1,0
Буфетна	"-	5,0	5,0

У комплексі передбачений універсальний зал для занять гімнастикою із виходом на спортивно-ігрові майданчики на свіжому повітрі. Також у проєкті навчального комплексу передбачені функціонально невизначені приміщення для занять творчістю (малюванням), музикою, співом, танцями, проведення урочистих заходів. Дані приміщення пов'язані із зовнішнім відкритим простором - терасою, яку можна використовувати для проведення занять під відкритим небом.

Проектним рішенням також передбачена група медичних приміщень, яка складається з кімнати чергового лікаря, процедурної терапевтичного кабінету та ізолятора. Палати ізолятора розраховані на одне і два місця із власним санітарним вузлом та автономним виходом.

Групу адміністративно-господарських приміщень формують: кабінет директора навчального комплексу, його заступника, завідувача господарством, методичний кабінет, складські приміщення, санітарні вузли для персоналу, пральня.

У складі навчального комплексу при дитячому дошкільному закладі передбачений блок для приготування їжі. Склад та застосовані при проектуванні показники площ основних приміщень даного блоку наведені у таблиці 2.

У проєкті значна увага приділена вирішенню внутрішнього простору, особливо колористиці. У ході проектування були застосовані такі методи гармонізації, як художній (синтез мистецтв, колористика), ергономічний (дизайн, антропометрія), композиційний (пропорціювання, об'ємно – просторова організація) [1, с. 96].

Так, в архітектурному рішенні навчального комплексу застосований синтез мистецтв – на фасадній частині та в інтер'єрах розташовано значну кількість декоративних мозаїк та панно, вітражів, а також анімалістичних

скульптурних композицій в інтер'єрах та при вирішенні ландшафтного дизайну ділянки проектування комплексу. Дані скульптури є частиною загального архітектурного рішення.

Таблиця 2

Приміщення	Площа приміщень блоку харчування, м.кв при кількості 60 місць в дошкільному закладі
Кухня із роздаточною	24
Мийка кухонного посуду	6
Заготівельний цех	10
Охолоджувальні камери	10
Комора сухих продуктів	8
Комора овочів	6
Завантажувальна	10
Кімната персоналу	9-12
Санітарний вузол	1 унітаз і 1 умивальник

В архітектурно-планувальному рішенні дошкільного закладу комплексу ігрові та навчальні приміщення мають нестандартну геометрію (трапецевидну форму) та незвичне колористичне вирішенням, що зробить перебування дітей у більш цікавими та невимушеним.

Проектуючи приміщення та заклади для дітей, варто пам'ятати про особливості впливу кольору на людину. Так, знаючи закони і принципи поєднання кольорів, можна створювати гармонійне, сприятливе для дитини середовище. Для визначення гармонійності поєднання різних кольорів необхідно застосовувати колориметричне коло. Основні хроматичні кольори кола – це червоний, жовтий, синій та додаткові комбіновані: оранжевий, зелений, фіолетовий. Ахроматичними кольорами вважаються – чорний, білий і всі відтінки сірого. Якщо в колористичному вирішенні інтер'єру присутні два або три кольори із протилежних частин спектру, то таке вирішення сприймається глядачем, як поліхромний контраст. Гармонічним для інтер'єру дитячого дошкільного закладу можна вважати поєднання жовтого – фіолетового, червоного – зеленого, помаранчевого – синього кольорів. Допустимими гармонійними поєднаннями також є: синій - червоний, жовтий – червоний, фіолетовий – оранжевий. Дисгармонійними поєднаннями вважаються комбінації: жовтий – оранжевий, оранжевий – червоний, фіолетовий – червоний, синій – фіолетовий. Досягнути ефекту контрасту в інтер'єрі дитячого закладу можна шляхом чергування темних та світлих, яскравих та темних тонів.

Досвід показує, що тепла жовто-зелена, холодна блакитно-сіра гами, або ж один спокійний колір у кількох варіантах насиченості, дозволяють створити вдалі рішення інтер'єрів дошкільних закладів, які можуть бути доповнені яскравими акцентами у вигляді тематичних панно, монументального живопису тощо.

Згідно проектного рішення, у приміщеннях для дітей передбачена значна кількості декоративних рослин та квітів, всі приміщення добре освітлені завдяки застосуванню панорамних вікон, зорієнтованих на терасу та озеленену зону відпочинку, озеро, що сприяє єдності внутрішнього простору із оточуючим зовнішнім середовищем.

Завдяки застосуванню методів гармонізації, а також принципу єдності внутрішнього та зовнішнього просторів у даному проектному рішенні вдалось створити зручне, комфортне та життєрадісне середовище для повноцінного перебування, розвитку та дошкільного навчання дітей.

Список використаних джерел

1. Гутнов А.Э. Мир архитектуры: Язык архитектуры. - М.: Молодая гвардия, 1985. - 351 с.
2. Державні будівельні норми України «Громадські будівлі та споруди. Основні положення» ДБН В.2.2-9-2009. [Введ. 01.01.00]. - К.: Держбуд України, 2009. - 94 с.
3. Державні будівельні норми України «Будинки та споруди дитячих дошкільних закладів» ДБН В.2.2-4-97. [Замість СНиП 2.08.02-89 «Общественные здания и сооружения», ДБН 354-92 «Дитячі дошкільні заклади для сільської місцевості України»; Введ. 01.01.98]. К.: Держбуд України, 1999. - 24 с.
4. Ежов В.И. Архитектура общественных зданий и комплексов. - К.: «Вистка», 2006. – 380 с.

доктор архитектуры Жовква О.И.,
Департамент градостроительства и архитектуры КГГА, г. Киев

АРХИТЕКТУРА СОВРЕМЕННЫХ ДОШКОЛЬНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ (ДЕТСКИХ САДИКОВ)

Сделан экскурс в историю возникновения понятия «детский сад», приведена классификация дошкольных заведений. Рассматриваются вопросы организации участков проектирования данных заведений, сделан анализ функционального состава дошкольных заведений, особенностей архитектурно-

планировочной организации. Также даются рекомендации относительно особенностей создания современных архитектурных решений дошкольных заведений при помощи искусства, нестандартного формообразования, а также единства внутреннего и внешнего пространства.

Ключевые слова: дошкольные заведения, детские садики, синтез искусств, колористические решения.

Ph.D. in architecture, Zhovkva O.I,
Urban Development and Architecture Department of the Executive body of the
Kyiv City Council (the Kyiv City State Administration), c. Kyiv

ARCHITECTURE OF MODERN CHILDREN'S PRESCHOOL INSTITUTIONS (KINDERGARTENS)

The article provides an insight into the history of evolving the notion of “kindergarten”, the classification of preschool institutions is also provided. The issues of organization of the land plot for projecting such institutions are discussed, the analysis of functional composition of preschool institutions is provided, as well as peculiarities of architectural planning are given. The article contains recommendations on the peculiarities of elaborating modern architectural decisions on preschool institutions by using art design, non-standard forming methods as well as the unity between inner and outer space.

Key words: preschool institutions, kindergartens, synthesis of arts, coloristic decisions.